

HIND 5 SENTI

MUUGIL NELJAPÄEVITI

Tänast lehte 8 lehekülge

Toimetuse ja talituse:

TARTUS, Promenadi 2. Ö/k. „Koolivara“, telef. 8-29.

Tallinna abitalitus:

V. Roosikrantsi 3. K. k-ü. „Töökool“. Posti jooksev arve nr. 2188. Tellimiste ja kuulutuste tariifid viimasel leheküljel.

Õpilasteleht

NR. 22

20. MÄRTS 1935

III AASTAK.

Lugejaile

„Õpilasteleht“ kolmas aastakäik on jõudmas lõpule. Võistlustöid aga voolas nii ohtral määral kokku, et toimkond ka valjema valiku korral ei suuda murdosagi neist ülejäänud numbres avaldada. Sellepärast tehti otsuseks — korraldada võistlus **KAHES OSAS**: tänavuse aastakäigu lõpul ja järgneval kooliaastal. Seega on tulemas siis kaks hääletust ja kaks rida auhindu.

See otsus rahuldab igatahes kõiki võistlejaid. Nende tööd ei jää mitte kaustadesse lamama, vaid kõik, mis on põnev, huvitav ja vaimukas, pääseb laia lugejaskonna arvustuse ja hindamise alla.

Käesoleval õppeaastal ilmub „Õpilasteleht“ veel ainult 3 numbrit. Neist toovad kaks järgmist — 23 ja 24, veel noorte loomingu võistlustöid.

Nagu võistlustingimustest teada, otsustavad seni ilmunud tööde paremuse järjekorra „Õpilasteleht“ lugejad oma hääletega. Selleks on 3. apr. ilmuv „Õpilasteleht“ nr. 24, hääletuskupong kõigile lugejaile, millega teatate toimetusele kolm juttu ja kolm luuletust, mis meeldisid ilmunud võistlustöödest teile kõige

enam. Nende kupongide ärasaatmise viimaseks tähtpäevaks on 10. aprill.

Et aga hääletuse tagajärgede kindlakstegemine nõuab vähemalt ühe nädala aega, siis „Õpilasteleht“ 10. aprillil ei ilmu, vaid 17. **APRILLIL** kevadpühade numbrina, olles ka selle õppeaasta viimaseks numbriks ja tuues võistluse tagajärjed, auhinnasaajate pildid, elulood ja hääletajad, kes saanud preemiaid.

Kuna võistlustööde ilmumine on varsti lõppemas ja kõigi lugejate hääletamistähtaeg väga lähedal, seepärast otsustage juba nüüd, missugused seni ilmunud võistlustööd on paremad, et võiksite nr. 24 ilmumisel kiiresti ära saata oma hääletus-kupongi, sest oleme hankinud enneolemata suurel hulgal väärtuslikke auhindu neile, kes hindamishääletusest osa võtavad.

KÕIK VÕISTLEJAD, kelle võistlustööd seni juba lehes on ilmunud — saatke juba nüüd kohe, enne hääletust, oma pildid ja elulood toimetusele, et nende hankimisega ei tuleks viivitust ja pühadenumber selle askelduse tõttu ei hilineks.

PILSUDSKI —

Poola vapper marssal, kelle kannustusel riigiratsu end uhkelt püsti ajab.

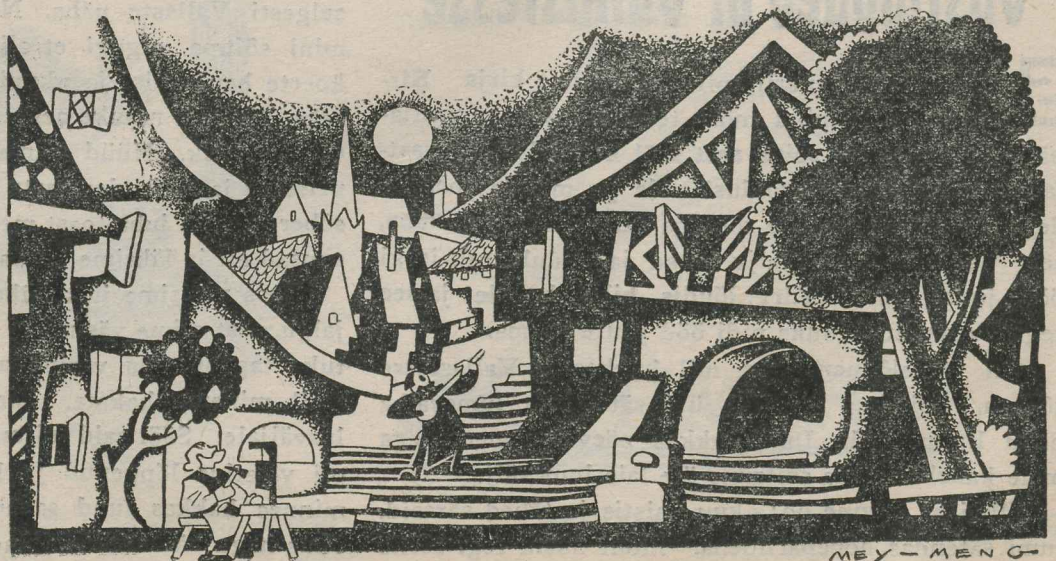
Liivatsirkus

Järgmine „Õpilasteleht“ toob joonistega seletatud õpetuse, kuidas sama liivaratta põhimõttel konstrueerida liivatsirkus hobuse seljas tantsiva tsirkusprintsessi ja hüpleva klouniga.

JÄLGIGE JÄRGMIST

„ÕPILASLEHTE“!

**Kuuvalge öö
idüll keskaegses
linnakeses**

MEY-MENG

NÄDALA JUUDISEID

Kodumaalt

TARTU KOOLIVALITSUSE poolt korraldatakse eeloleval kevadel Tartus algkoolide näitus, mis töötab oma väljapanekute rohkuselt kujuneda suurimaks koolinäituseks.

EESTIST BERLIINI olümpiamängudele sõitvate sportlaste arv on kindlaks määratud 19-le.

UNGARI Noorte Punase Risti liikmed kinkisid Viru-Jaagupi algkooli õpilasele väärtusliku albumi, rikkalikult piltide ja ungari ning eestikeelsete kirjutustega sisutatult.

Välismaalt

UUS SUUSAHÜPPE MAAILMAREKORD püstitati Jugoslaavia Alpides norralase Anderseni poolt, kes hüppas 93 meetrit.

LÄTI AJAKIRJANDUS kirjutab, et lähemal ajal Tallinna püstitatakse mälestussammas siia maetud Läti küttildele ja vabadusvõitlejale.

AMEERIKLANE OWENS püstitas 60 m jooksus uue sise-maailmarekordi ajaga 6,1 sek. Senine aeg 6,6 sek.

VENEMAAL Kurski piirkonnas möllavad erakordselt kanged lumetormid, mille tõttu on säääl 36 (!) raudteerongi lumes kinni.

K. A. Hindrey naljasalvest

(„Sädemed“ 1908)

LEHT JAMPSIB.

Abjakas: „Sel lehehoimen-dajal oles küll vaja kõrvaveere kuumas küttä! Või jampsib pääle, et maa sehen oleved ollusi. Maa sehen om mulda, turbamulda, savi, liiva ja vihmauiske, aga ütteri ollust ma säääl nannu ei ole.“

ARVUD EI VALETA.

„Miks teil aken lahti on, uulitsal on ju ainult 4 kraadi sooja?“

„Aga see on ju päris õige nõnda: Toas on 11 kraadi sooja ja kui lase väljast veel 4 kraadi juure, siis on ju toas ometi 15 kraadi sooja!“

KOLE ÄHVARDUS.

Kaks linnahärrat, üks pikk ja peen, teine küürakas ja kõver, heidavad kõrtsis ühe talumehe üle nalja. Tükk aega kuulab talumees rahulikult päält. Äkki pöördub ta ähvardavalt härrade poole ja ütleb: „Ku te nüüd järgi ei jäta, sõs marte ma üte kõveres ja tõise õiges.“

385.823.225 **PIIBLIT**. Inglise ja välismaa piibliselts avaldas hiljuti statistika piibli leviku kohta. Aastal 1804 anti piiblit välja „ainult“ 72 keeles. Tänapäev piibel ilmub 614 keeles ja murrakus ning 60 liiki erinevate kirjamärkidega. Viimase 125 aasta jooksul on müüdnud 385.823.225 piiblit.

UUS KURITÖÖ.

Kohtunik: „Ja siis panakse teile süüks veel ametnikude äraostmist.“

Varas: „Kuidas nii?“

Kohtunik: „Olete politseikoerale, kes teid jälgis, vorsti pakunud.“

VALLAKOHTUS.

Esimene kohtunik: „Kaebajal on õigus.“

Kui aga kaebelune omalt poolt loo ära oli jutustanud, siis ütles kohtunik: „Ei, kaebelusel on ka õigus.“

Teine kohtunik: „Aga ega siis mõlemil või õigus olla!“

Esimene kohtunik: „Ja sul on ka õigus!“

Ameerika nali

Mark Twain

Mr. Stiggins on sillalt jõkke kukkunud ja ära uppunud. Ja nüüd tahetakse saata kedagi ta koju ütlemale, et ta naisele õnnetusest teatada. Üks juuresolijaist, Bob Rubble, teatab, et ta on valmis minema: ta tundvat maja ja võivat vaesele naisele õrnalt õnnetusest teatada.

Bob helistab ja Stiggins'i abikaasa avab ukse.

„Kas siin elab leskroua Stiggins?“

„Ei, leske Stiggins'i siin küll ei ela, aga proua Stiggins elab siin küll ja see olen mina ise.“

„Kas tahate saja dollari päle kihlavedada, et teie olete Stiggins'i lesk?“

Võisilustöö

Metsasalu

Vastlapäev al Vallastesse

See oli 12. veebruaril, mil sain sõbralt kirja. Kirjas ta palus mind mõne teise seltsilisega vastlapäeval Vallastesse sõita, sest säääl korraldatakse vastlapäeva puhul pidu võidusõitude ja muude mängudega. Kohe hakkasime sõbraga suuski korda seadma, sest Vallastesse oli palju maad ja sõiduks tuli isegi ööd juure võtta. Kiri jõudis hilja kohale ja see tegigi seda, et sõiduks pidi ööd juure võtma.

Oli päälõunane aeg, mil hakkasime Vallastesse sõitma. Sõitsime liueldes üle sätendava lumevaiba nagu linnukesed. Juba hakkas päev loojenema, aga meie kahekesi ikka sõitsime üle laia lumevälja.

Oli ilus talvine öö: kuu paistis ja tähed särasid, lumi sätendas hõbepärlidena. Mõni üksik regi sõitis veel mööda maanteed. Vahetevahel oli kuulda kiri-

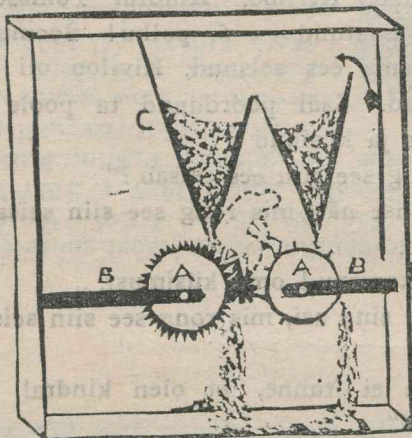
kukella üksikuid kaebavaid hääli läbi vaikse õhu. Meie kahekesi liuglesime ikka läbi öise vaikuse ja metsa, kuni viimaks jõudsime lagedale, säääl oli juba selgesti Vallaste näha. Nüüd hakkasime veel kiiremini sõitma, olgugi et olime väsinud. Säääl kuuldu koerte haukumist ja ulumist, siis jälle jäi kõik vaikseks. Möödus natuke aega, kui oli kuulda kuke laulu. Oli hommik. Nüüd olime ka meie säääl, koerad tulid urisedes ja haukudes vastu. Möödus natuke aega, kui sõber jooksis juba toast meile rüsinal vastu. Võtsime suusad alt ja läksime tuppa.

Toas vestsime juttu ühest ja teisest ja puhkasime jalgu, sest olime väsinud. Juba tõusiski päike metsatuka tagant oma veripunase palgega. Nüüd tuli ka meil minema hakata. Einestasime ja läksime võistlusväljale. Säääl said mitmedki õnne osaliseks. Nüüd oli võistlus lõppenud ja hakati koju minema. Koju minnes hakkas lund sadama. Lumehelbed tantsisid õhus nagu väikesed liblikad ja langesid alla läikivate kristallidena.

Eelm. n-ris valmistasid Joosu ja Mati suure saladuskatte all oma vilauut leiutist — liivaturbiini, mis pidi liikuma panema jalgratturi võidusõiduteel. Oma kavatsustesse nad pühendasid vaid juhulikult sisetunginud Andrese, Mati vanema venna. Lootes, et nende poiste julged plaanid huvitavad kõiki tehnikahuvilisi ja panevad neid samuti innukalt masinaid meisterdama, laseme poisid edasi pajatada.

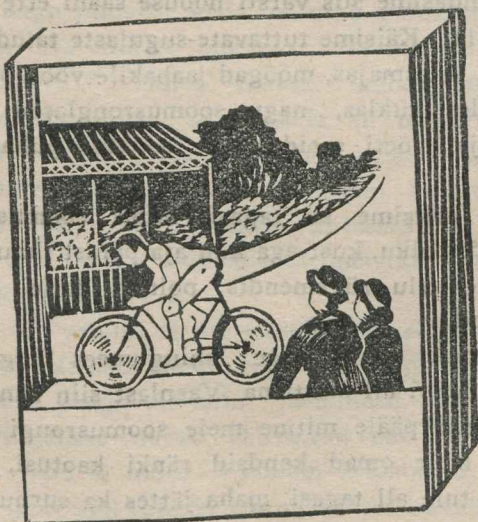
„NÄE, SEE PILT KUJUTAB LIIVARATTURIT ühes tagapõhja ning võidusõiduteega (pilt nr. 4),“ seletas Mati edasi. „Ratturi sääred on muidugi kehast eraldi, ja need on tehtud kahest tükist ning kinnitatud kokku siidlõngaga, millest kumbagi külge on tõmmatud sõlm. Jäsemed võib ka peene traadiga kohale kinnitada. Niisama ühendatakse ka põlved, ja jala-

Joon. 3. Liivaratturi mehanism tagant vaadatuna.

pöiad kinnitatakse ratta väntade külge. Kui mees on ilusti sadulasse asetatud, siis liimitakse veel väike puutükike selja keskkohale, et võiks ta kõvasti tagaseina külge kinnitada.

„Kui olen valinud ratturile õige koha, siis torkan

Joon. 4. Liivaratturi-kast.

nõelaga väikese augu kummagi ratta keskele ning ühtlasi ka läbi papist tagaseina. Viimase asetan kõigepäält paigale, umbes kasti keskkoha, nii et mehanis-

mile jääks oma paras ruum niihästi seina ette kui tahapoole. Liivarattad (A, 3. pilt) asetan üsna seina taha jalgratta kummagi ratta kohale. Siis ühendan raudtraadi või hästi pika nõela abil mõlemad rattapaarid, nii et nad keerleksid ühel ja samal teljel, ning kinnitan liimiga tugevasti igäühe oma telje külge. Liivarattad tugenevad B-põikpuule (see on õhuke liist), mis joonisel (pilt nr. 3) on meelega jäetud keskelt lahti, et väike hammasratas välja paistaks. See väike hammasratas keerleb ratturi vändarattaga ühel teljel ja paneb jalad liikuma. Ta on tehtud väikesest pappkettast, millele tulitiku jupikesist on hambad külge liimitud. Seda ratas ajab ringi mehhanismi suurem tagaratas, mille puuhambad lahedasti sobivad väikese ratta hammaste vahele. (Järg lk. 4.)

Kõigile noortele

kevadiseks isetegevuseks soovitame

käsiraamatuid:

Andresen, V.: KUIDAS VALMISTADA LENDAV LENNUK-MUDEL? 54 lk., hulga joonist. ja tabeliga	—50
Klumberg, A.: KERGEJÕUSTIKU ÕPPERAAMAT. Stiil ja õpetus, treening, tervishoid, 120 lk. hulga joonist.	1.50
Michelson, H.: EESTI SKAUDI KÄSIRAAMAT. 72 lk.	—30
„ SKAUTLIKUL TEEL. Käsiraamat poistele, noorte juhtijatele ja noorte sõpradele, 216+16 lk., üle 200 joonist.	1.50
„ kalingur kõites	2.—
MIDA PEAB NOORKOTKAS TEADMA? 80 lk.	—30
NOORKOTKA KÄSIRAAMAT I. Alati valmis 164 lk.	1.50
„ II. Välitegevus. 288 lk. joonistustega	1.80
„ III. Laager. 164 lk. joonistustega	1.25
„ IV. Katsed. 172 lk. joonistustega	1.10
Parikas J. & P.: ÜHE TUNNIGA FOTOGRAAF. 40 lehek.	—25
Pavelson. E.: MÄNGUD skautidele ja noortele I. joonist., 88 lk.	—50
„ SKAUDI TEISE JÄRGU EKSA. 142 lk., joonistustega	—50
Sumberg, V. dr.: ESIMENE ABI ÕNNETUSJUHTUDEL. Samariitlase käsiraamat. 180 lk., hulga joonist.	1.75
ÜLD-, KERGEJÕUSTIKU- JA RATTASÕIDU MÄÄRUSED. 132 lk.	—75

Raamatute hinna rahas või postmarkides ettesaamisel saadetakse raamatud kätte ilma igasuguste lisakuludeta.

„POSTIMEHE“

raamatukauplus,

Tartu, Suurturg 16, telefon 2-50.

Järgmise päeva õhtul — jäin varakult maha oma kitsale lauaäärele, oma „voodile“.

„Üles!“ raputab lpn. Pääsuke mind hõlmast. „Uus aasta algamas!“ Rong sõitis täit sõitu eesliinilt tagasi. Komandos tunduks elevust, on ju vana aasta viimane õhtu!

„Poisid, laulu!“

Ja juba algab meie rongi ööbik — Pääsuke, talle sekundeerib otsekohe lpn. Kind — esimese üliõpilaskaasvõitleja. Koos nad heietasid tihti vabadel tundidel buršilaule, küll saksa ja vene keeles. Õppisin neid minagi. Ja siis toetasin neid baritonis-bassis. Kuid täna löödi lahti kodumaa laulud. Kõik komandos laulsid kaasa. Ja pea kogus vagunisse nagu rohkem rõõmu ja julgust.

Mis sest, et vaenlane juba Kehra all! Mis sestki, kui loovutama peaksime ka Tallinna! Lööme lahinguid siis Haapsalu ees. Ja kui ka siin ülevõimule peame alistuma — sõidame oma soomusrongiga üle jää Soome! Kogume endid sääl, ja algame uuesti kõike otsast...

Uue aasta esimesel päeval, tulnud jälle Raasiku jaama vedurile vett võtma, lähen raportiga uue rongi ülema kpt. J. Lepa juure, selle staabivagunisse, et lubataks mind külastada vähekesse siit edasi asuvat kodu. Sõnalausumatult rongiülem kirjutas alla loale.

Paun seljas, lippasin jälle koduteed.

Saatsin kodus mööda priske uueaasta alguse. Ka siia juba paistvat Anija poolt õhtuti kahurituld ning kostvat paukude raginat. Valmistati punaste vastuvõtuks. Kehvikud uhkeldasid ja olid üpris

„Ülapoolel on siis kaks liivaanumat, trehtrit (C), millest valgub liikumapanev jõud. Kui anumad on voolanud tühjaks, siis käändakse kast esiti paremale küljele ja siis kummuli, et liiv koguneks laele. Siis kallutatakse teda veel pisut pahemale poole, nii et liiv valgub kõik noolega näidatud suunas anumaisse tagasi ja mehanism võib oma tegevust jätkata. Muidugi peab kast olema hästi tihe, et liiv välja ei valgus. Anumate põhjas olevad liivaavaused peavad asuma rattasahtlikeste keskkohal, rattatelgedest pisut paremal, nii-siis sääl pool, kuhu rattakesed peavad liikuma.“

„No hüva. See on ju päris uhke asi. Kas sa ise selle kõik plaanitsesid?“

„Ise, justament ise!“ kinnitas Mati uhkelt.

(Tulevases numbris pajatab Mati, kuidas liivaratta abil saab terve tsirkuse käima panna.)

rõõmsad, talurahvas aga murelik. Kuid uus aasta pühitseti võimaliku pidulikkusega kõige pääle vaatamata.

Ka leidus siin taludes põgenikke, kes punaste eestkoormatega ajanud ära.

Arukülas oli olnud pidu. Tallinnast oli kihutanud kohale üks kaitseväge ratsasalk. Oli sisse piiranud pidutsejate koolimaja ja püüdnud väejooksikuid.

Läbi akende hüpatas oli siis põgenenud mehi metsa poole...

Õhtu poole — saabus mulle järele külla meie rongilt allohvitser Kiviloo. Kindral Tõnisson oli ta rongilt ära saatnud — 5. polku! Soomusrong oli Raasiku jaama ees seisnud, Kiviloo oli pumba all nägu pesnud. Sääl pöördunud ta poole üks erariideis mees ja küsinud:

„Mis rong see siin ees seisab?“

„Eks sa ise näe, mis rong see siin seisab,“ vastanud Kiviloo.

Võõras korranud oma küsimust.

„Mis see sinu asi, mis rong see siin seisab. Keri põrgu!“

„Kas te ei tunne, et olen kindral Tõnisson. 5. polku...!“

Sellega oli vahejuhtum lõppenudki. Soomusronglasele üheks ebameeldivamaks karistuseks loeti ta saatmist polku. Ja kõrval tegutsevasse 5. polku saadeti rongilt tihtigi mehi karistuseks.

Kuid Kiviloo, kuulnud, et mina siin lähedal oma vanemate kodus, selle asemel et minna 5. polku, tuli minuga uut aastat veetma.

Rakendasime siis varsti hobuse saani ette ja sõitsime külla. Käisime tuttavate-sugulaste taludes ja ka Aruküla koolimajas, mõõgad laabakile vöö, papaahad uhkeldades kuklas, nagu soomusronglased kunagi. Ja kõikjal võeti meid vastu oodatud pühade-külastistena.

Koos sõitsime ka tagasi, mina soomusrongile, Kiviloo 5. polku, kust aga kuu aja pärast ilmus tagasi rongile — elu rügemendis polnud talle kuidagi meeldinud.

See meie rongi julge lahingumees langes mais 1919. Stakelni all märtrina. Vaenlast siin rünnates — koos läksid pääle mitme meie soomusrongi dessandid —, meie omad kandsid ränki kaotusi, ja tulid hävitava tule all tagasi, maha jättes ka surnud. Kui hiljem Stakeln võeti, kaevati lahti varemas rünnakus langenud meie sõdurite ühishaud. Selles tunti ära ka Kiviloo surnukeha. Ta rind oli aga tääkidega läbi pistetud, ühtlasi ka nõõrijupp endal kaelas.

Nähtavasti langes ta haavatuna punaste kätte vangi, kes ta siis metsikul kombel tapsid...

maakera vanim ja Aasia suurim riik, (Tshung-Hua-Min-Kuo) **HIIINA** *Port-au-Prince*, 125 000 el. kaubad: kohv, kakao, puuvill; päälinn katoliiklased, koolisundus, väljaveo-segarahvast, prantsuskeel ja segakeel, 27 844 km², 2 300 000 el., neegreid ja tikus, president Stenio Vincent (1930), **HAITI**, vabariik Lääne-India saares-*linn Guatemala*, 166 000 el. karusnahad. Raudteed 1 238 km. Pää-*bad*: kohv, banaanid, suhkur, kaurisuk-*karjandus ja metsandus, väljaveokar-*andus, väljaveokarjandus, metsandus, põllundus, hispaania keel, rooma-katol., üldine koo-*indiaanlasi 60%, neegreid ja valgeid,* *Ubico* (1931), 109 724 km², 2 004 900 el. varikaim vabariik, president Jorge **GUATEMALA**, Kesk-Ameerika rah-

Päälinn *Quito*, 91 600 el. iid ja Ekuadori panamakübarad. Raudteed 661 km. väljaveokaubad: kakao, kohvi, tagupähk-*kooli, põllundus, karjandus, mätöö, väl-*katol. ja paganad, koolisundus, 3 üli-*mulate, mesitise ja valgeid, rooma-*poolad indiaanlased, siis veel neegreid, *Mera* (1932), 451 180 km², 2,5 milj. el., *Ameerikas, president J. D. Martinez* *ekvaatorist nime saanud vabariik Lõuna-* **EKVADOR** (Republika del Ecuador), *õppeasutus, 120 ajalehte. Päälinn Kairo*, 1 060 000 el. *Suessi kanalist kulgis 1925. a. 5 337 laeva. Kõrgem* kummi, lina, sibulad ja datlid. Raudteed 4 823 km. mais, elevantilnu, vaha, jaanainnused, vill, oopium,

ja nendega suured antiloopidekarjad! Maa kuulus cheyennidele, kelle vigvammid siia olid püstitatud. Kuid nüüd on nad osalt hävitatud, osalt tõrjutud põhja poole — vaid mõned tosinad nende arvukaist perekonnist elutsevad veel mustuses ja viletsuses, oma räpaseis onnides siinses ümbruses. Vargad ja kerjused on neist saanud, ja maa — nende maa — on neilt vägivaldselt võetud... Nende sugu hävib peagi, nagu pühvlid, keda raudtee peletanud.

„Ometi on maa endiste omanike auks meie linna nimi Cheyenne...“ vaidles Oliver, umbes kahekümneaastane noormees. „Jah, seda au on lihtne anda — ei see maksa midagi,“ ohkas vanaisa, „aga cheyenne kihutatakse tänapäeval ringi kui kodutuid koeri, ja veel maal, mida nad enne valitsesid!“

„Valged aga harisid seda koledat, metsikut maad. Punanahad ei töötanud...“

„Õige! Cheyennid ei mõtelnud ialgi sellele, et maad sel viisil harida. Nende tegevuseks oli jaht ja sõda — tööd nad peagu vihkasid. Ja nüüdki, kus nad nii suures viletsuses elavad, säilitavad nad ikkagi vana eluviisi: nad ei tööta — ennem varastavad või kerjavad. — Näe, sääl tulebki üks neist oma tavalisel kerjamistekonnal. See on päälük Spotted Snake, „Kirju Madu“, mu vana sõber preeriast.“

Lignes seitsmekümneaastane indiaanirauk lumivalgete juuste, pronksikarva sügavajoonelise näoga, kuid räbalais. Ta tuli rōduni ja sirutas käe paluvalt ette. David Crockett pistis talle hōbemündi pihku...

EGIPTUS (Misr), kuningriik, kuningas Fuad I (1922), 994 300 km², 14 169 000 el., fellahid, koptid, beduiinid ja nubia-veokaubad: puuvill, nisu, suhkur, oad, riis, lased, muhamedid usku. Põllundus; väljaveokaubad: puuvill, nisu, suhkur, oad, riis, 282 km, päälinn *San Domingo*, 45 021 el. *tubakas, kohv, raudteed* *ja veokaubad: toores suhkur, kakao,* *enamasti mulatid, rooma-katol., väl-* *rühmas, president Rafael Trujillo* (1930—34), 48 711 km², 897 000 el. **DOMINIKAANI** vabariik (Repub-

anti suur sõnatõigus. *seks vabahinnaks, mille asjades Poola-* *ruskonnaga Rahvasteliidu kaitseal-* *guga 1919 tunnustati Danzig ühes ümb-* *7% poolakaid. Versaille'i rahulepin-* *km², 407 520 el., neist* *Vista suudmes, 1951* *DANZIG*, vabariik *linn San Jose*, 66 000 el. *väljaveokaubad: banaanid ja kohv, pä-* *58 000 km², 516 000 el., koolisundus,* *president Ricardo Oreamuno* (1932), *Rica), väike Kesk-Ameerika vabariik,* **COSTARICA** (Republika de Costa

päälinn *Bogota*, 263 350 el. *raaid, kohv, banaanid ja kummi, raudteed 2 071 km,* *põllundus; väljaveokaubad: kuld, kalliskivid jm. mine-* *ma-katoliiklased, hispaania keel, 5 ülikooli, mätöö ja* *el., valgeid, neegreid, segarahvast ja indiaanlasi, roo-*

„Kuidas tunnend end täna, Spotted Snake?“

„Halvasti!“ tuli kähisev ingliskeelne vastus.

„Mõtled sa veel endiste aegade seiklusile...?“

Indiaanlane urises midagi arusaamatut.

„Sul ei tarvitse häbeneneda, päälük. Me oleme ju sõbrad!“

Kuid „Kirju Madu“ läks — ligidalasuva kõrtsi poole.

„Nüüd joob ta vist sinu almuse,“ ütles Oliver.

„Jah, näib küll sedamoodi. Ta ainuke troost siin maailmas on „tulivesi“. Aga rummi on ta juba varangi armastanud...“ vastas vana Crockett.

„Sa annad talle vist tihti raha?“

„Tavaliselt igal nädalal kord, sellest ajast, kui siin elan.“

„Vana tutvuse pärast?“

„Jah, osalt.“

„Või on ta seotud mõne su suurima seiklusega? Või jälle hää olnud su vastu hädas, jagades sinuga viimast pühvliliha tükki või veelonksu? Ehk on ta mõnes verises preerialahingus su elu päästnud?“

Naeratades raputas vana kütt pääd... „Hoopis ümberpöördu... Spotted Snake laskis mul tunda kord Tantalusepiinu! Ta oli süüdi, et ma peagu janust pidin surema, olgugi et mu ees asus selge ojake karastava veega; ja et ma nälgisin, sellest hoolimata, et mu ümber leidus karjadena pühvleid! Oh, ta nägi tookord Independence-kalju juures võrratult suurt

Enrique Herrera, 1 150 220 km², 7 851 000
Lõuna-Ameerika põhjaosas, president
COLUMBIA (Colombia), vabariik
km. Päälinn *Sofia*, ülikool, 213 162 el.

rusnahad ja roosid. Raudteed 2 659
kaubad: vill, jahu, muna, loomad, ka-
karjandus; väljaveo-
asutis. Põllundus ja
sundus, kõrgem õppe-
katooliiklased, kooli-
gaarlased, bulgaaria keel, kreeka-
III, 103 146 km², 5,4 milj. el., bul-
konstitutsiooniline kuningriik, Boris
BULGAARIA (Zarstvo Bulgaria),
43 331 km. Päälinn *Rio de Janeiro*, 1 835 000 el.

kakao, paraguaites, puuvill ja tubakas. Raudteed
ilma toodangust), kautšuk, karusnahad ja nahakaubad,
ja tööstus, väljaveokaubad: kohv (u. 80% kogu maa-
fiir, rubiin, raud, vask, tina, antimon, sool ja kivisüsi)
milj. karilooma), mäetöö (kuld, teemant, sa-
tubakas, kakao, riis, oa- ja kummipuu), karjandus (30
iiklased. Põllundus (kohv, puuvill, suhkrupeedid, roog,
portugaalia keel, suurem osa rooma-kato-
segarahvas, metsikuud indiaanlasi 600 000,
negrilastest ja indiaanlastest sündinud
8 550 000 km², 30,5 milj. el., valgeist,
president *W. L. Pereira de Souza*,
rium, 1 liidu-maala) Lõuna-Ameerikas,
Brazili, liitvabariik (20 riiki, 1 territo-
BRASILIA (Estados Unidos do
La Paz, 147 000 elan.
masid), karusnahad, kiinakoor, kohv, kakao, kuld ja
antimon (lätikemetal). Raudteid 2 246 km. Päälinn
šuk), vask, bismut, alpakkarvill (alpaka — iirik laa-

vaeva, et minu skalpi saada — ometi ei õnnestunud tal
see!"

„Kuid nüüd ei mõista ma küll, miks sa nii suure-
meelne ja sõbralik oled selle musta, vana cheyenni
vastu.“

„Ta osutas mulle tol ajal siiski ühe teene. Ka sinu
vastu, Oliver!“

„Minu vastu!“ hüüdis noormees imestunult,
„kuis mõtled sa seda?“

„Selgitan sulle kohe. See kardetav preeriaseiklus
tegi väga soodsa „pöörde“, minust sai farmer Orego-
nis. Kui poleks Spotted Snake mu skalpi ihaldanud,
ei oleks ma ka su vanaemaga tutvunud — lühidalt, ma
oleksin vististi eluaja kütina preeriais ja mägedes
hulkunud ja surnud. Näed, Oliver, ka sina võlgned
„Kirjule Maole“ tänu oma olemasolu eest.“

„Palun, jutusta mulle sellest seiklusest, vanaisa.
Tahaksin meeeldi seda lugu teada saada, jutusta!“

„Hüüva, ma teen seda! Kuula vaid!“

See oli 25. augustil 1840. aastal. Just mõned nädalad
enne mu kahekümnekuuendat sünnipäeva. Olin
oma kahe kütist sõbra, Jim Baker'i ja Bob Gibsoniga
asunud laagrisse ühe allika ääres „Musta Mäe“ jalal.
Ligidal sõid meie kolm tugevat ratsahobust, hääd
mustangid, ja kaks hobueeslit, kes olid pakikandjaks.

Olime väljunud Fort Laramie äripunktist. Sääli evi-
sime väikse plokk-majakese, müüsimise ja vahetasime

HOLLANDI (Nederland), konstitutsiooniline ku-
ningriik, kuninganna *Wilhelmina* (1890), abikaasa
prints *Heinrich*. 34 181 km², 7 935 000 el., hollandlasi,
fritslasi ja flaame, hollandi keel, 60% protestante,
Guinea, Lääne-Sahara, 339 906 km², 897 000 el.

Guinea, Lääne-Sahara, 339 906 km², 897 000 el.
Asumaad: Hisp. Maroko, Ifti, Hisp.
rid, 953 000 el. Asumaad: Hisp. Maroko, Ifti, Hisp.
sed, karusnahad. Raudteed 16 626 km. Päälinn *Mad-*
vein, kork, puuvillakaubad, loomad, Andaluusia hobu-
sega, väljaveokaubad: metallid, õli, puuvill,
vast tegeleb $\frac{2}{3}$ maaharimisega, $\frac{1}{4}$ kalastu-
võitlused, tant, määng, ja kaardimäng. Kah-
kamatuud, 11 ülikooli, lõbusused: härja-
hispaania keel, rooma-katol., 60% kirjaos-
ühes arvatud), 23,5 milj. el., hispaanlased.
a), 505 152 km² (Kanaari saared ja muud
bariik, president *Zamora y Torres* (1931.
HISPANIA (Republica Española), va-
goolia, Tiibet ja Sinkiang, u. 7 milj. km², 18 milj. el.

el., end. päälinn *Peking*, 805 000 el. Lisamaad: *Mon-*
rohud. Raudteed 19 850 km, päälinn *Nanking*, 633 000
tikunad, inglismaa, harjased, paber, tubakas, arsti-
puuvill, sesam, aia- ja õli, korvtööd, õli, vaibad, ilutules-
kaubad: toores siid, oad, tee, siidikaubad, karusnahad,
see pääsnuud arenema. Põllundus ja käsitöö, väljaveo-
raha varem tarvitusel kui Euroopas), aga nüüd pole
rohi, trükkikunst, portselan ja paber-
kasvat, kirjamaarid, kompass, püssi-
handeid kõrge kultuur (siidusside
hiina keel. Hiinas oli juba aastatu-
lasi, Kontse õpetuse poolhooldajad,
448 milj. el., hiinlasi, tiibetlasi ja
Tshiang-Kai-shek, 13 700 000 km²,
vabariik, president (Nankingis)

VANA PÄÄLIK

Valentin Fern'i jutustus Metsikust Läänest

David Crockett oli varemail ajal olnud kütt, siis
farmer Oregonis ja nüüd evis ta maja Wyomingi pää-
linnas, kus ta naise surmast saadik oma vanaduspäevi
veetis.

Täna istus ta oma tütrepoja Oliveriga maja
rõdul. Nende ees laius huvitav maastik — mõlemad
vaatlesid seda hoolega.

Siit paistis suur ja rikas kullalaager, ligiduses
asuva „Musta Mäega“ — kivehitusi kõrvuti puuma-
jadega, uhkeid villasid, maalilisi onne, mõningad
kõrged vabrikukorstnad ja taevasinna sirutuvad kiri-
kutornid... Idast rühkis linna poole pikki raudtee-
ronge — Chicagost, läänest ronge Soolajärve linnast
ja San Francisco'st ning lõunast ligines Denver'i
rong. Pool mõtteis rääkis vana Crockett:

„Kuidas on küll muutunud see maakoht nelja-
kümne aasta jooksul! Tundsin seda ümbrust, kui
siin valitses veel täielikult metsik loodus — siis oli
ta vaid jahiparadiisiks punanahkadele ja küttidele.
Jah, kui siis ilmus tuhandeid pühvleid arvutuis salgus

Keda mälestame

26. MÄRTS: Ludvig v. Beet-hoven'i 108. surmap.

27. MÄRTS: Saksa füüsiku Wilh. K. Röntgen'i 90., e. luul. Marie Under'i 52. ja prof. Julius Margi 45. sünnip.

28. MÄRTS: Eesti koolikirjaniku M. Kampmanni 68. sünnip.

29. MÄRTS: E. luuletaja Erni Hiire 35. sünnip.

30. MÄRTS: E. keeleteadlase, akadeemik Ferd. Joh. Wiedemann'i 130. sünnip.

Kukevõitlust vaatamas

Hispaanlased ei tunne huvi mitte ainult härjavõitluse vastu, vaid neid vaimustab ka sama verine kukevõitlus. Neid peetakse Madridis tihti, mida kogunevad vaatama tuhanded inimesed.

„Võitlust peetakse puust ja kivist ehitatud väikesel areenil,“ jutustab üks päältnägija, „areeni keskel asetseb mõne jala kõrgune poodium, mis on ümbritsetud traatvõrguga.“

„Varsti tuuakse sisse üks võitlejatest, kes silmitseb oma läikivate silmadega ükskõikselt käratsevat massi. See on suur helepunaste sulgedega lind. Ta kannused on sisse-

määritud sidrunimahraga, et hoida ära veremürgitust. Publik hindab seda lindu juba ette võitjaks. Kukk ise seisab uhkelt poodiumil ja vaatab väljakutsuvalt ringi. Siis kuulduv kustki kiremist ning hetk hiljem tekib poodiumile teine kukk.

Kohe algab taplus. Üks kukk raiub oma kannustega teisele pähe. Nii jagavad nad üksteisele hooppe 10 min. Varsti on mõlemate pääd üleni veres.

Publik veab suure innuga kihla. Võidulootused langevad esimese kuke kasuks, kes oma vastast väsimatult tuuseldab. Lõpp tuleb aga kiiremini kui oodatakse. Teine kukk, kes senini vaevaliselt oma vastase hoopide all ringi tuigerdanud, pöördub äkki oma vaenlase vastu. Esimene seisab täiesti vaikselt ja valmistub teisele surmahoo bi andmiseks. Ta pöörab pää veidi kõrvale, nagu mõttes oma vastase kaugust. Siis tormab ta vaenlase kallale. Teine, kuigi juba poolpime, tõmbub kõrvale ja hüppab siis äkitselt oma vastase kallale ning lööb oma terava kannuse vaenlase kaela sisse. Esimene kukk langeb maha.

Juubeldav ulumine kostab publi-

ku hulgest. Metsikuks muutunud rahvamass tõuseb pinkidele püsti ja möirgab nagu meeletu, seni kunni tuleb võitlema uus paar.“

Toimetusele saadetud

VAESEMEHE POEG I ja II. Jakob Kõrv'i muinasjutt. „Laste Jutu-tuba“ nr. 43/44 ja 45/46. Ed. Viiralt'i illustratsioonid. Need on suure, selge kirjaga lasteraamatud nägusate piltide ja põneva sisuga.

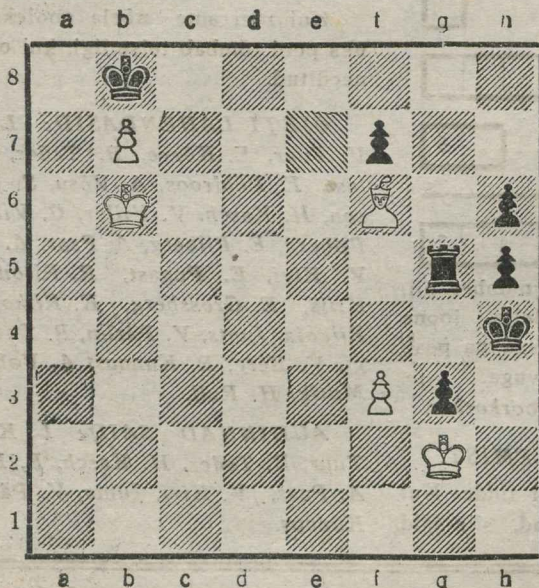

ETK jahude

hädust kontrollitakse vastavais kodu- ja välismaa katsekodades.

Suits, oiik

Kui kuningas, kes ei seisa tules, on sunnitud käima, kuna ülejäänud malendid on löödud või käiguvõimetud, ja ta ei saa käia mujale kui ruutudele, mis

on vastase malendi tule all, on ta „suitsus“ või „patt“. Kuna „pati“ seisus puudub tingimus, et kuningas

oleks „tules“, jääb mäng otsustamata, see on viiki. „Suits“ tekib enamasti lõppmängus, kus enamik malendeid on löödud ja ühel mängijaist pole käiku. Kui sel hetkel kuningas oleks tulistatud, oleks matt, vastasel korral tekib aga „suits“.

Joonisel on toodud kaks „patiseisu“. Esimene tuleb sageli ette partii lõpul. Must kuningas on siin „suitsus“, kuna ta ei saa kuhugi käia ega seisa tules. Teisel juhul ei saa samuti liikuda must kuningas ega ka ükski teine must malend. Jällegi „suits“.

Alati ei saavutata partiis võitu. Kui mõlemad vastased on võimetud oma sihti saavutama, tekib viik (remis). Viik tekib:

1. Kui kummalgi maletajal pole küllaldasi jõude mati saavutamiseks. Iseenesest mõistetav juhus on selline, kui järele jäävad ainult 2 kuningat. On aga ka palju teisi juhte. Näiteks ei saa matti saavutada ratsaniku ja kuningaga.

2. Kui mängijad kordavad samu käike järjest nii, et see võiks kesta lõpatuseni. Siia kuulub ka nn. „igavene tuli“, see on kui kumbki saab vastase kuningat tulistada nii kaua kui tahab, see on lõpatuseni. „Igavest tuld“ kasutades võib tihti viiki saavutada kaotusseisust.

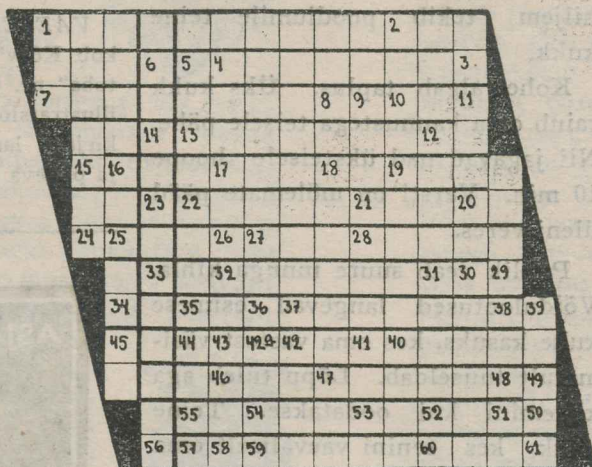
3. Kui mängija küll vajalikke jõude omab mati saavutamiseks, kuid seda ei oska teha.

4. Kui kuningas „suitsus“ on.

1—3 eesti kirjanik (surnud) eesnimi ja nimi, 2—3 mägi (saksa keeli), 3—5 saar P.-Jäämeres, 4—6 pinna-mööd, 5—7 mehe nimi, 7—9 Rooma keiser 81.—96. aastani, 8—10 religioon, 9—12 on termomeetril, 11—12 amet, elukutse, 12—14 kristliku munga elu põhjendaja (nimi kirjutada eestipäraselt), 13—16 usklik olema, 15—17 mulda sängitama, 17—21 eesti kirjanik, 18—19 „uks“ käändes, 20—21 sama, mis 2—3, 21—22 Euroopa lääneosa antiikajal, 22—23 „agu“ käändes, 23—25 raha eest midagi omandama, 24—27 tasuma, 26—27 mina, 27—28 vorm sõnast „ajama“, 28—31 „Tasuja“ autori varjunimi, 29—31 öösse, 30—32 Vana-Kreeka kanglane, 32—35 katuse tugi, 33—35 mitte vaene, 34—35 küsimus, 35—37 leidub maapõues, 36—39 Kuhlbari varjunimi, 38—41 Kreeka mõttetark, 40—41 tema (saksa keeli), 41—42-a ühendus, 42—44 kümnet tähendav eessilp mõttudel, 42—45 teaduskonna juhataja ülikoolis, 43—45 veeloom, 45—47 sänikael, 46—47 keha osa, 47—51 ühe ärkamisaja

96. SÕNADE-AHEL.

2. auhind.

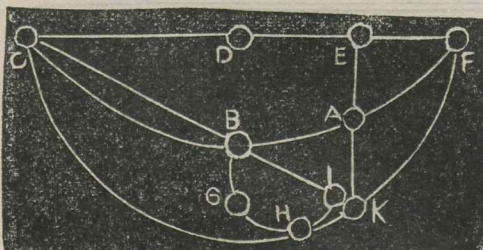

tegelase luuletaja- ning kirjaniku nimi, 48—49 tema, 50—51 sidesõna, 50—53 riik Aasias, 52—53 härra (poola keeli), 53—54 Rooma keiser, 54—56 orad, varded, 55—57 nüüdisaegne prantsuse kirjanik, 57—59 üks vanemaist, 58—61 eesti vaimulik ja ilmalik luuletaja (kirikutegelane), surnud 1923. a., 60—61 on igal riigil.

Õige lahenduse puhul saame tugevate joontega märgitud püstreas ülevalt alla lugedes sõna, tähendusega „aadellikud“.

Uno Kask.

97. ARVUKUJUND.

Arvud 10—19.-ni asetada neisse ringidesse nii, et igal sirg- või kaarjoonel asuvate arvude summa oleks kolm korda suurem ringis A asuvast arvust.

98. KAS JAH VÕI EI?

1. Napoleon Bonaparte sündis 15. aug. 1769. a. Ajaccios, Korsika saarel. 2. A. Kitzberg on kirjutanud draama „Kauka jumal“. 3. Göring on Austria riigitegelane. 4. Caesar suri 24. a. p. Kr. s. 5. Akropolis asub Roomas. 6. Keenia mägi, Aafrikas, on 5200 m. kõrge. 7. Lan-tšau linn asub Jangtse-kiangi ääres. 8. Äänisjärv asub Võrumaal.

9. Kindral Kondylis oli Kreeka mässuliste juht. 10. Bulgaarias on 11—12 miljonit elanikku.

99. RISTSÕNAD.

$$\begin{array}{r} \square \times \square = \square 9 \\ \square 7 : \square = \square \\ \square + \square 1 = \square \square \\ \square 1 - \square = \square 5 \\ \square + \square 6 = \square \square 7 \end{array}$$

Igasse ruutu asetada 1 number nii, et ülesanne lahenduks. Nelja, joone pääl kohakuti asuva, arvu summa peab võrduma joone all asuva arvuga.

Noorkotkas.

100. NATUKE MÕTLEMIST.

Metsatukale lendas kari linde. Kui igale puule istus üks lind, siis jäid

kümme lindu puuta, kui aga igale puule istus kaks lindu, jäid kolm puud lindudeta. Mitu puud ja mitu lindu oli?

Volli Kavastu.

MÄRKUSI: Täna ülesannete lahendused saata toimetusele hiljemalt 25. märtsiks. Kõigil lisada nimi, vanus, täielik aadress ja vastus küsimusele: mis meeldis teile käesolevas numbris kõige enam ning mis kõige vähem ja miks?

UUED AUHINNAD: Kõigi täna ülesannete õieti lahendajate vahel jagatakse 10 juturaamatut.

LAHENDUSED.

83. Võtmemõistatus.

„Eesti on me isamaa,

loodud vaeva verega.

Kodupind see meile kallis,

keel on kuldse kõlaga.“

Võti: I — Eduard Vilde, II — „Pisuhänd“, III — „Imelik mees Peterson“, IV — „Tõde ja õigus“, V — „Loodus“ — Tamm, VI — „Rahvavaenlane“, VII — „Eesti kool“, VIII — Kallas — Raag — Kukke.

84. Sõnamõistatus.

Araabia.

85. Matemaatiline mõistatus.

Ristküliku küljed on 17 ja 68 cm.

86. Silpmõistatus.

Käbi ei kuku kannust kaugele.

87. Raadio-vastuvõtja lennukki.

Antenniks on rippu lastud traat, maaihenduse annab lennuki metallkere.

88. Kuidas teada saada?

Kui murrame nõela pooleks, siis üks pool tõmbab teise ligi, kui on magneeditud.

ÕIETI LAHENDASID: L. Kink, V. Tuur, E. Kõrve, B. Teder, V. Allast, E. Põldroos, A. Võsu, S. Jürgenson, H. Kasch, V. Viller, Ü. Viller, H. Pilberg, E. Pilberg, A. Paas, A. Looga, V. Kivi, E. Pugast, R. Ritomer, L. Kriis, E. Grossberg, K. Riikoja, M. Riikoja, Junts, V. Pärlin, P. Toomemägi, V. Berg, R. Kunnus, A. Vahvik, R. Mutik, H. Rull.

AUHINNAD SAID: L. Kink, V. Tuur, B. Teder, H. Kasch, E. Pilberg, A. Paas, V. Kivi, Junts, V. Pärlin, R. Kunnus.

Tegev ja vastutav toimetaja: M. Nurmik. Toim. sekr.: A. Tonska. Talitusjuht: A. Sagim. Väljaandja: Tartumaa Õpetajate Liit. Tellimishind postiga: 1 kuud — 20 s., 2 kuud — 40 s., 3 kuud — 50 s., aastakäik 1 kr. Raamat-ajakiri „Laste Jututuba“ ühes „Õpilastehega“ tellides maksab 3 kuud — 20 s., 6 kuud — 40 s., aastakäik (12 raam.) 75 s. — Kuulutuste hinnad: Kuulutusküljel — 5 s. mm., lehe ees — 10 s. mm., tekstis — 12 s. mm., teksti kirjaga 15 s. mm. — E. K. Ü. „Postimehe“ trükk, Tartus 1935.